VEENWEIDEN
INNOVATIECENTRUM

KIEM

Werkbezoek Noord-Holland
Van stadsrand tot veenpolder: contexten in de praktijk

24 juni 2026

Waarom een werkbezoek aan Noord-Holland?

Hét veenweidengebied bestaat niet. Dat werd tijdens onze veenverkenningstour door Overijssel, Friesland en Groningen in oktober 2025 al heel duidelijk. Bodem, water, landschap, natuur, landgebruik en ligging verschillen van gebied tot gebied. En daarmee verschillen ook de mogelijkheden voor ondernemers op veen.

Naar aanleiding van die tour nodigde **Janny Gerritsen**, senior beleidsadviseur Bodemdaling/CO_2-emissiereductie bij de provincie Noord-Holland, ons uit om ook Noord-Holland van dichtbij te bekijken. Op 24 juni trokken we daarom een dag door het Noord-Hollandse veenlandschap: van de Ronde Hoep en de Amstelscheg, pal onder de rook van Amsterdam, naar het open veenweidegebied van Laag-Holland en via de Beemster naar Beets.

Het werkbezoek hoort bij de werkstroom Contexten van JUMP. Samen met landschapsarchitectenbureau MAPL hebben we vijftien gebiedsidentiteiten beschreven die samen een beeld geven van de verschillen tussen de Nederlandse veenweidegebieden. Ze helpen ons om niet alleen naar een concept zelf te kijken, maar ook naar de plek waar het terechtkomt: **wat kan waar, en waarom juist daar?**

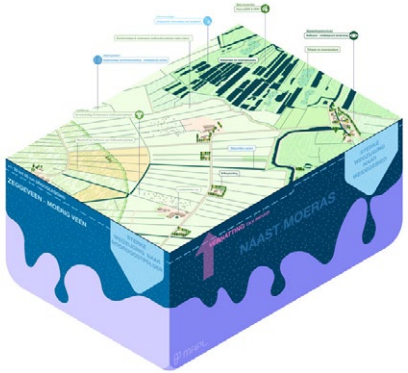

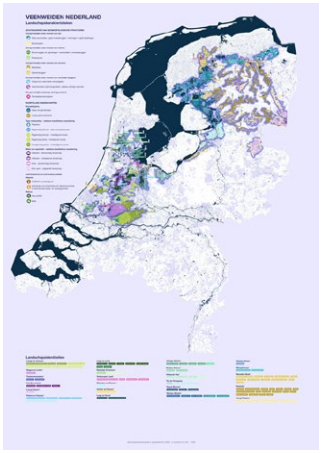

Dicht bij een stad liggen bijvoorbeeld andere kansen dan midden in een open veenweidegebied. Water kan bepalen of een idee op een bepaalde plek wel of niet werkt. En ook natuur, grondgebruik, verkaveling en bereikbaarheid maken verschil.

Met de werkbezoeken willen we die verschillen zelf zien en ervaren. Dus niet alleen kijken naar kaarten en analyses, maar het gebied in, spreken met de mensen die er boeren, beheren en beleid maken en horen wat er in de praktijk speelt.

Wat viel op?

Noord-Holland liet opnieuw zien hoe verschillend veenweidegebieden kunnen zijn. Zelfs binnen één provincie zijn de contrasten groot.

Rond de Amstelscheg is de stad voortdurend dichtbij. Snelwegen, woningbouw en recreanten zijn bijna letterlijk vanaf het boerenerf zichtbaar. Tegelijkertijd spraken we ondernemers die daar opvallend vanzelfsprekend mee omgaan en ieder hun eigen koers hebben gekozen.

De stad dichtbij betekent bovendien niet automatisch extra kansen om geld te verdienen. Recreatie en ‘natuurbeleving dicht bij de stad’ klinken aantrekkelijk, maar dan moeten mensen zo’n plek wel goed kunnen bereiken en moet het gebied toegankelijk zijn. Ook de verhouding tussen landbouw en nieuwe bewoners kwam ter sprake. Mensen komen juist vanwege het landschap in het gebied wonen, maar kunnen vervolgens moeite hebben met actieve boerenbedrijven die daar al veel langer zitten.

Opvallend was ook hoe vaak de grutto in de gesprekken terugkwam. Boeren, natuurorganisaties en overheden vinden de weidevogel allemaal belangrijk, maar bekijken hem vanuit hun eigen rol en belang. Daardoor duikt de grutto ook regelmatig op als argument in discussies over wat in een gebied wel of niet kan. Het laat goed zien hoe natuur, landbouw en andere belangen in zo’n gebied door elkaar lopen.

In Laag-Holland viel vooral het maatwerk in het waterbeheer op. Peilafwijkingen, onderbemalingen, blokbemalingen, hoogteverschillen, wegzijging, verzilting en de beschikbaarheid van zoetwater maken één oplossing voor een heel gebied vrijwel onmogelijk. Waterschap en boeren kijken daarom naar wat nodig en mogelijk is per polder, bedrijf en soms zelfs perceel.

En misschien wel de belangrijkste constatering van de dag: **er is niet één route voor de veenweideboer van de toekomst**. De ondernemers die we spraken hadden heel verschillende keuzes gemaakt en waren daar ieder op hun eigen manier positief over. Ook zagen we voorbeelden waarbij boeren niet alleen geld verdienen met voedselproductie, maar ook betaald worden voor bijvoorbeeld waterbeheer, natuur en landschap. Dat past goed bij de manier waarop we binnen JUMP naar nieuwe businessconcepten kijken.

Van de Ronde Hoep naar de stad

Binnendoor vanaf Breukelen is onze eerste stop in de Ronde Hoep, ten zuiden van Amsterdam. Vanaf het erf van melkveehouder Richard Korrel is het landschap in één oogopslag te zien: een grote open veenpolder, met de stad en infrastructuur vlakbij.

De Ronde Hoep bestaat uit verschillende peilgebieden met verschillende bodemhoogtes. Het water stroomt via sloten naar het laagste deel van de polder en wordt daar door het gemaal afgevoerd. De verkaveling vormt de kenmerkende 'wiel-met-spaken'-structuur van het gebied.

Voor ons bezoek is vooral de ligging interessant. De Ronde Hoep maakt deel uit van de Amstelscheg, een groene zone die vanuit het Groene Hart diep Amsterdam in loopt. Die groene scheg is al in de jaren dertig bedacht om het landschap vanuit de stad bereikbaar en zichtbaar te houden. Inmiddels komen hier landbouw, natuur, recreatie, infrastructuur en een groeiende stad bij elkaar.

Op het erf vertellen **Annette van Schie**, gebiedsprocestrekker vanuit het Agrarisch Collectief Noord-Holland Zuid, en **Jacqueline Verwindt** van de provincie Noord-Holland wat dat in de praktijk betekent. Boeren vlak bij Amsterdam hebben te maken met veel recreanten, druk op de ruimte en verwachtingen van mensen uit de omgeving. Tegelijkertijd is een groot deel van de polder nauwelijks toegankelijk.

Een opvallende tegenstelling: een groen gebied naast de stad dat belangrijk is voor landschap en weidevogels, maar waar recreatie niet overal vanzelfsprekend past.

Ook vrijkomende boerderijen en grond spelen een rol. Hoe voorkom je dat het landschap langzaam verandert of 'verrommelt'? En wat bedoelen we eigenlijk met verrommeling? Tijdens het gesprek blijkt al snel dat niet iedereen daar hetzelfde onder verstaat. Wat de één een ongewenste ontwikkeling vindt, kan voor een ondernemer juist een nieuwe bron van inkomsten zijn.

Het gaat dus niet alleen over het behoud van veen en open landschap. Minstens zo belangrijk is de vraag: **hoe kunnen boeren hier een boterham blijven verdienen?**

De Amstelscheg: de stad steeds dichterbij

Na de Ronde Hoep rijden we verder door de Amstelscheg. Niet via de snelste route, maar juist binnendoor. Zo zien en voelen we hoe dicht boerenland en stad hier bij elkaar liggen. Langs de Amstel en via de Holendrechter- en Duivendrechtse polder zie je hoe de stad steeds verder het agrarische landschap inschuift. Er wordt nog volop geboerd, terwijl wegen, bebouwing en woningbouw nooit ver weg zijn.

Op een boerenerf horen we opnieuw wat dat betekent. Opvallend is hoe vanzelfsprekend ondernemers ermee omgaan: de stad komt er niet aan, de stad is er al. Dat geeft beperkingen, maar kan ook reden zijn om het bedrijf anders in te richten of op een andere manier geld te verdienen.

Het zet ons ook aan het denken over ideeën die juist gebruikmaken van al die mensen in de buurt. Natuurbeleving, recreatie of rechtstreekse verkoop lijken vlak bij Amsterdam voor de hand te liggen. Maar werkt dat ook als de route ernaartoe niet aantrekkelijk is, het gebied slecht toegankelijk is of bezoekers niet overal gewenst zijn? Alleen dicht bij de stad zitten is dus niet genoeg.

Laag-Holland: een ander landschap, andere vragen

In de middag rijden we naar Laag-Holland, ten noorden van Amsterdam. Een heel ander gebied. Laag-Holland is een lappendeken van historische veenweidepolders en droogmakerijen. Oude, natte veenpolders met veel sloten liggen naast dieper gelegen polders die ooit als meer zijn drooggemalen. Daardoor kunnen bodemhoogte en waterpeil op korte afstand sterk verschillen.

Hier gaat het tijdens ons bezoek vooral over water. Samen met **Anneke Stam** van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en **Frank de Wit**, melkveehouder en boerenbestuurder van Agrarisch Collectief Water, Land & Dijken, kijken we naar de gevolgen van onderbemalingen, blokbemalingen en hoogteverschillen in Polder Zeevang.

Eenvoudig is het niet. Water houdt zich niet aan de grenzen van een bedrijf of polder. Droogmakerijen hebben invloed op het omliggende veengebied, landbouw en natuur zijn sterk met elkaar verbonden en ondertussen spelen ook verzilting en de beschikbaarheid van voldoende zoetwater mee. Zelfs wind blijkt hier wateroverlast te kunnen veroorzaken. Een effect dat tijdens onze eerdere werkbezoeken veel minder nadrukkelijk naar voren kwam.

De gesprekken laten vooral zien waarom één maatregel voor een heel gebied hier niet werkt. Wat op de ene plek helpt, kan een paar honderd meter verderop heel anders uitpakken. Anneke en Frank laten zien hoeveel maatwerk er nu al wordt geleverd. Niet alleen voor het watersysteem als geheel, maar soms tot op het niveau van een bedrijf of perceel.

Dat is ook belangrijk voor JUMP. Nieuwe ideeën voor natter veen moeten uiteindelijk werken in het watersysteem zoals het er werkelijk ligt, met alle lokale verschillen en eigenaardigheden.

Via de Beemster naar Beets

Aan het eind van de middag rijden we via de Beemster richting Beets. Ook onderweg valt genoeg te zien. Het open veenlandschap maakt plaats voor de strakke lijnen van een droogmakerij, met andere grond en veel akkerbouw.

Opnieuw zien we hoe sterk landschap, bodem en water op korte afstand kunnen veranderen. Spreken over ‘het veenweidengebied’ alsof het overal ongeveer hetzelfde is, kan dus ook niet.

Bij Het Venster op Waterland sluiten we de dag af. We kijken terug op wat we onderweg hebben gezien en gehoord: boeren pal naast de stad en ondernemers in open veenweidegebied. Recreatie en woningbouw, maar ook weidevogels. Grote watersystemen én maatwerk op perceelniveau. Voedselproductie, maar ook andere manieren om als boer geld te verdienen.

Interessant voor JUMP is dat op alle locaties waar we deze dag zijn geweest, werd gesproken over trajecten waarin boeren via een soort gebiedsofferte betaald worden voor diensten die zij leveren. Zo kan een ondernemer naast voedselproductie ook inkomsten halen uit bijvoorbeeld waterbeheer, natuur en landschap. Dat raakt direct aan een belangrijke vraag binnen JUMP: **waar kan een ondernemer in de toekomst geld mee verdienen en wie wil daarvoor betalen?**

De ondernemers die we deze dag hebben gesproken laten ook zien dat daar niet één antwoord op is. En laat precies zien waarom we binnen JUMP zoveel aandacht hebben voor de verschillen tussen gebieden. Een goed idee is niet overal een goed idee. Het moet passen bij de ondernemer, het bedrijf en de plek.

Veenweiden richting 2040

De volgende stap is om ook vooruit te kijken. Want de gebieden die we nu zien, blijven niet zoals ze zijn. Hoe veranderen ze de komende jaren? Wat betekent dat voor boeren en andere ondernemers? En welke nieuwe mogelijkheden ontstaan daardoor? De antwoorden zullen per gebied verschillen.

Misschien is dat wel de belangrijkste opbrengst van deze dag in Noord-Holland: er is niet één veenweidetoekomst. En dus ook niet één oplossing of één route voor ondernemers.

Colofon

Dit verslag is gemaakt in opdracht van KIEM, de onderzoeksfase van het VIC Innovatieprogramma. KIEM maakt deel uit van het Europese LIFE IP Programma.
Datum: 24-08-2026

Medegefinancierd door de Europese Unie. De opvattingen en meningen die worden geuit zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijk overeen met die van de Europese Unie of CINEA. Noch de Europese Unie, noch de subsidie-everlenende autoriteit kunnen daarvoor verantwoordelijk worden gesteld.

Life IP KLIMAAT ADAPTATIE
NATIONALE KLIMAATADAPTATIESTRATEGIE

Life
Medegefinancierd door de Europese Unie

Meer financiers: Ministerie van LVVN, de zes veenprovincies en de volgende zeven waterschappen: Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap van Rijnland, Waterschap Rivierenland en Waterschap Drents Overijsselse Delta.

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Provincie Noord-Holland

Provinsje Fryslân

provincie Zuid-Holland

provincie groningen

PROVINCIE :: UTRECHT

provincie Overijssel